

Ert datum:
2025-02-13

Datum:
2025-03-28

Er ref:
LI2024/02351/

Diarienummer:
UHM-2025-0067

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet
Enheten för bostäder och byggande
li.remissvar@regeringskansliet.se, li.bb@regeringskansliet.se

Uppdrag att främja en cirkulär ekonomi i bygg- och fastighetssektorn (2024:25)

Inledning

Upphandlingsmyndigheten yttrar sig utifrån uppdraget att utveckla och stödja den upphandling som genomförs av upphandlande myndigheter och enheter samt att stödja de leverantörer som deltar i sådan upphandling. Upphandlingsmyndighetens uppdrag är att verka för rättssäkra, effektiva och hållbara upphandlingar till nytta för medborgarna och näringslivets utveckling. Myndigheten begränsar därför sitt yttrande till de avsnitt i rapporten som har anknytning upphandlingsområdet.

Bygg- och fastighetssektorn står för en stor del av samhällets miljö- och klimatpåverkan. Omställningen till en cirkulär ekonomi handlar om att skapa

Ert datum:
2025-02-13

Datum:
2025-03-28

Er ref:
LI2024/02351/

Diarienummer:
UHM-2025-0067

klimateffektiva och resurseffektiva materialflöden, där material företrädesvis återbrukas eller återvinns. Boverket har haft ett regeringsuppdrag om att utveckla arbetet med omställningen till en cirkulär ekonomi i byggsektorn som slutredovisades i december 2024.

Upphandlingsmyndigheten har deltagit i Boverkets samverkans- och samrådsmöten under uppdragets gång. De synpunkter vi lämnat har omhändertagits av Boverket.

Cirkulär omställning och offentlig upphandling

På flera ställen i rapporten framhålls att offentlig upphandling kan bidra till ett mer cirkulärt byggande. Upphandlingsmyndigheten håller med om detta påstående men vill särskilt framhålla det som Boverket beskriver i sin rapport om tidiga skeden och utmaningen att ta hänsyn till cirkulära ambitioner i projekteringsarbetet (sidan 66 i Boverkets rapport). Mer omfattande cirkulära ambitioner måste åtföljas av ett förberedande arbete i tidiga skeden av samhällsbyggnadsprocessen. Det är sällan möjligt att enbart uppnå målsättningar inom cirkularitet genom kravställning i samband med entreprenadupphandling. Den metod- och kompetensutveckling som Boverket nämner berör kanske allra främst de roller som ingår i förstudie och projekteringsarbetet.

Förslag 2: Utveckling av klimatdeklarationer

Den främsta kopplingen till upphandling i Boverkets förslag ligger i förslag 2, Utveckling av klimatdeklarationer. Nationella referensvärden för byggnaders klimatpåverkan vid ombyggnad kan enligt Upphandlingsmyndigheten eventuellt användas som underlag för utveckling av frivilliga kriterier vid upphandling, exempelvis de hållbarhetskriterier som Upphandlingsmyndigheten tillhandahåller. Utmaningen ligger i att nyttja generella referensvärden för att formulera robusta upphandlingskrav i form av funktionskrav när utgångsläget och åtgärdernas omfattning är olika i varje ombyggnadsprojekt.

Det är enligt Upphandlingsmyndigheten sannolikt utmanande att skapa krav för upphandling baserat på referensvärde för ombyggnad i form av ett gränsvärde för klimatpåverkan. Gränsvärden behöver kunna klassificeras utifrån byggnadsverkets utgångsläge och ombyggnadens omfattning för att inte bli alltför generella eller variera i svårighetsgrad beroende på vilket projekt de tillämpas på. Gränsvärden som kravställningsprincip utgör å andra sidan en enkel och tydlig kravställningsprincip som kommunicerar med en eventuell utvidgning av lagen om klimatdeklaration.

Upphandlingsmyndigheten har tidigare studerat en liknande utmaning med kravställning vid upphandling av ombyggnad och renovering, baserat på den begränsade synvinkeln att sänka värme- och energianvändning. I det fallet befanns det sannolikt möjligt att skapa ett system för funktionskravsbaserad kravställning som utgår från en klassificering av byggnadens energiprestanda före ombyggnad eller renovering. Om utgångsläget är energiklass X (givet ett visst uppvärmningssystem och

Ert datum:
2025-02-13

Datum:
2025-03-28

Er ref:
LI2024/02351/

Diarienummer:
UHM-2025-0067

en viss geografisk korrigeringsfaktor) så blir kravnivån Y. Komplexiteten i en sådan klassificering ökar dock om hela klimatberäkningen omfattas.

Upphandlingsmyndigheten föreslår att det undersöks om referensvärden enligt förslag 2 kan utformas på ett sådant sätt att möjligheten att använda krav baserade på referensvärden i upphandling underlättas. Ett eventuellt uppdrag till Upphandlingsmyndigheten om att utveckla hållbarhetskriterier, så som omtalas på sidan 67 i rapporten, behöver både stämmas av avseende utformningen av referensvärden samt åtföljas av finansiering för utveckling och förvaltning av kriterierna.

Förslag 3: Digitaliseringsförslag

Upphandlingsmyndigheten anser att digitaliseringsförslagen även underlättar att ställa olika former av frivilliga hållbarhetskrav i upphandling. De kan i förlängningen inte minst underlätta möjligheterna att följa upp krav som ställs på exempelvis avfallsfraktioner, återvinning och återbruk. Möjligheten att motverka avfallsbrottslighet kan eventuellt också förbättras av dessa åtgärder.

Generaldirektör Anja Clausin har beslutat i detta ärende. Hållbarhetsspecialist Ola Stjärnborg har varit föredragande.

Anja Clausin

Ola Stjärnborg